

7 de juny de 1640

Aquesta data memorable és una de les fites que la història de Catalunya assenyala amb el nom de Corpus de Sang.

Des de l'adveniment de Felip IV al tron d'Espanya, el Comte Duc d'Olivares, d'ominosa memòria, no va cessar ni un moment en sa política agressiva contra Catalunya amb l'afany d'arrebassar-li els seus furs i llibertats. Començant per exigir a Barcelona i a totes les Universitats la quinta part dels seus rendiments. No perdia ocasió per atacar els drets de Catalunya. Els catalans que sempre s'havien mostrat gelosos en la defensa de les seves llibertats, estaven frenètics i excitats davant d'una conducta tan agressiva com injusta. Els consellers i els diputats dels tres braços havien acudit diferents vegades a l'autoritat reial en demanda de què fossin respectades les lleis que Felip IV havia jurat respectar a l'ésser proclamat comte de Barcelona; mes desgraciadament, sols en treieren bones paraules, que al punt quedaven desvirtuades amb un nou atac als nostres furs. El disgust del poble català anava creixent a cada nova vexació, i arribà al punt de dalt quan l'Olivares exigí que es donés allotjament a les tropes castellanques.

Això originà sagnants topades entre la soldadesca i les poblacions que es negaven a deixar trepitjar el seu dret, i en aquestes batalles, la tropa castellana s'entregà amb cos i ànima als més grans excessos, a l'incendi i al pillatge, no respectant ni l'honra de les dones ni la vida de les tendres criatures. Vegi's el següent fragment de la memòria enviada al rei per la ciutat de Barcelona:

«No's troba en tot el principat més que marits cercant les mullers, llurs esposes plorant els seus marits morts, casades gemint la seua honra ofesa, vells venerables plorant la violada puresa de les seues filles, orfes desamparats cridant als seus pares; i'ls fills de la terra clamen pietat al cel, sense cases, sense poble, sens hisenda; quedant tan assolada la província que en lloc d'homes sembla que hi hagi passat un allau de dimonis.»

Com a darrer intent de conciliació, una Comissió de Consellers, acompanyada d'en Francesc de Tamarit, qui portava la representació de la Diputació, anà a presentar-se al virrei — el traïdor Santa Coloma — i en Tamarit, amb gran enteresa, exposà els agravis que tenia rebuts el Principat, demanant la seva immediata correcció. En Santa Coloma, fidel complidor del Comte Duc, en lloc de fer justícia, empresonà en Tamarit, en Pau Claris i els Consellers Vergós i Serra, creient tal volta que aquestes mides de rigor aplacarien la tempesta que es congriava en el cor dels catalans.

Vana esperança, perquè fou, al contrari, com un cop d'esperó que feu esclatar les ires fins aleshores contingudes. El 12 de maig de 1640 s'encengué la insurrecció per tot arreu de la ciutat i el poble es llençà al carrer als crits de «Muyra lo mal govern» i — innocents — «Visca lo rei». Els presos foren llibertats i passejats en triomf, mentre en Santa Coloma i el marquès de Vilafranca, general de les galeres espanyoles, s'acollien a les Drassanes per a lliurar-se de les ires populars.

I arribà la diada de Corpus, en què, com era de consuetud, arribaven cada any els segadors per a oferir els seus serveis als hisendats de Barcelona. Aquell any es diu que en vingueren uns tres mil i que molts d'ells, com si prèviament haguessin estat previnguts, demés de la falç portaven altres armes ofensives.

En carrers i places que estaven plenes de segadors, es comentaven acaloradament els darrers successos, quan de sobte, com udol de fera, s'oí el corn dels segadors tocant alarma. Un d'aquests s'havia embrancat discutint amb un agutzil, i al venir a les mans, havia caigut ferit mortalment. Això fou la senyal de la batalla. Als crits de «Venjansa!», «Visca la llibertat», «Muyra el mal govern de Felip IV», acudí tothom al palau del virrei intentant calar-hi foc. La tropa de guàrdia i la protecció de frares de Sant Francesc, que en aquella època dominaven les masses, valguent-se del seu fanatisme religiós, lograren que es retiressin de moment els amotinats, els quals, espargint-se per tota la ciutat, saquejaren, destruïren i cremaren les cases habitades pels partidaris del virrei i feren una horrible matança de tots els que estaven titllats d'enemics de Catalunya.

En Santa Coloma, acovardit, no es cregué pas segur a les Drassanes, i sortint per una porta amagada del baluart, va dirigir-se a la platja de Sant Bertran amb l'intent d'embarcar-se en una galera genovesa que havia arribat aquell matí, mes no pogué lograr-ho; en mig de les roques de la platja caigué desmaià i morí allí mateix abandonat de tothom.

Com a conseqüència d'aquests successos, es propagà la revolució per tot Catalunya, fins al Roselló, i Felip IV declarà la guerra a Catalunya, la

qual es coneix amb el nom de guerra dels segadors i durà fins l'onze d'octubre de 1652, que capitulà Barcelona. Durant aquesta guerra s'elegí Comte de Barcelona a en Lluís XIII de França, i aprofitant-se d'ella, Portugal recobrà la seva independència.

Han passat des de llavors més de dos segles i mig, durant els quals els governs de Madrid, dia darrera dia, amb aquella constància dels dominadors castellans i d'una manera mansa han continuat la tasca del monstre Duc d'Olivares.

La República semblava que havia d'ésser el pont per on hi podrien conduir el vehicle portador de totes les llibertats hispàniques, i per lo tant, el plet de Catalunya. I ja ho veieu: fa un any que l'oposició sistemàtica de la majoria d'homes al Congrés, estan entretenint la presentació al mateix del que tan sols és una part de les aspiracions catalanes: l'Estatut. Pel qual Estatut s'ha hagut de posar sordina a les nostres paraules! Pel qual Estatut s'han deixat passar un sens fi d'actes, lleis i altres fets sense la nostra protesta, insults i greuges de tota mena, per a no disgustar a l'avi, el nostre benvolgut Macià. Ai! i com abusen de la vostra noblesa. Perquè heveu deixat d'ésser rebel?

A canvi de tot això, quines garanties ens ofereixen la major part dels que viuen de la República?

Repasseu dia per dia, d'un temps ençà, la major part dels diaris de Madrid, cap i casal del centralisme hispànic, i veureu com som tractats els catalans i l'Estatut.

En ple Congrés i per homes com Emilià Iglesias, Unamuno, Royo Villanova, Largo Caballero, Maura i molts d'altres, s'han proferit a dotzenes de paraules insultants i han estat consentides.

El plet català, avui com ahir, és el mateix.

Resta en peu, avui més que mai per part dels catalans, el freturós anheli d'acabar per sempre amb l'odiós centralisme castellà que tiranitza l'ànima de la nostra Catalunya.

JOSEP VIDAL

El nostre 14 d'abril

Alguns diran que no va ésser nostre el 14 d'abril, sinó de l'Estat espanyol, en proclamar la República Espanyola. Doncs bé, no és pas així, puix és ben bé nostre; ningú ens el pot discutir pels fets històrics que succeïren a la nostra terra.

Tots recordarem que a Catalunya s'aixecà un home i amb la seva veu proclamà a la nostra terra el següent ban: «Interpretant el sentiment i els anhels del poble que ens acaba de donar el seu sufragi, proclamo la República Catalana com Estat.— El President, F. Macià».

I pregunto jo: no és ben nostre el 14 d'abril? Qui ens negarà aquelles hores que vàrem viure? En pensar que la nostra terra ja era lliure de les trabes que ens imposava el govern espanyol en privar-nos de poder demostrar la nostra personalitat, poguent constatar que pel sol fet de què el poble donà llur sufragi, era ell que en llur voluntat reconstruïa la personalitat de Catalunya, donant-li un govern català que fes de nosaltres ciutadans lliures i de cara a l'univers.

Doncs bé: a nosaltres no hi ha cap govern de l'Estat espanyol que ens comprengui i pugui satisfer les nostres aspiracions, per trobar-se en un ordre de coses molt diferents, que només es poden resoldre a casa

nostra, perquè ningú més que els homes nascuts en ella pot saber com estem ací i com a la nostra terra es produí el fet del sufragi de tots els catalans. El govern espanyol tingué de confirmar el reconeixement de la República Catalana com Estat, encara que alguns republicans de la nostra vila deien que no podien haver-hi dues repúbliques a Espanya, perquè segons ells Catalunya com Estat no existia, i res confirma tan clarament aquestes paraules com la senyera per ells exhibida, però cal reconèixer també en el lloc que moralment es troben, en tenir la gosadia de dir en plena sessió del nostre Ajuntament, que la senyera d'Estat Català és una capelleta de la Lliga, d'aquell partit execrable, i que segurament que aquests senyors no eren republicans d'aquí, sinó d'un govern que no ha estat mai el nostre, doncs els fets els posaren en evidència, i un dels quals fou que aquests republicans tan catalans tingueren que demanar permís a un representant del Govern espanyol, no per posar la bandera de la nostra República, sinó l'altre, la del país veí, però els que som d'Estat Català aquell nostre 14 d'abril es fongué en concòrdia i pactes, però esperem disposats el moment que calgui per fer sentir la mateixa veu dient: «Proclamo la República Catalana com Estat», i és per tot això precisament que ens recordem ferventment la data històrica del 14 d'abril. — SEGARRETA